

Rehabiliteringsprosjektet i Frostating

Likemannsarbeid i kommunene
Samarbeid mellom likemann og ansatt i kommunehelsetjenesten

Desember 2005

Likemannsarbeid i kommunene:

Likemannsarbeid i kommunene er ett av flere spennende satsningsområder som rehabiliteringsprosjektet i Frostating har jobbet med.

Hva er likemannsarbeid?

Likemannsarbeid defineres som samhandling mellom mennesker som oppleves å være i samme båt.

Bakgrunn/mål:

Bidra til et bedre og mer systematisk samarbeid mellom brukere, likemenn og ansatte i kommunehelsetjenesten. Det handler om å benytte seg av likemenns erfaringskompetanse og ansattes fagkompetanse til beste for brukeren.

Utarbeidelse av informasjon:

En egen arbeidsgruppe i prosjektet har stått for utarbeidelsen av denne informasjonen.

En stor takk til Kari F. Johansen, FFO (Funksjonshemmedes fellesorganisasjon), Olaug F. Fjørtoft, LHL (Landsforeningen for hjerte – og lungesyke), Randi W. Rørstad, NRF (Norsk Revmatikerforbund), Olaug Husby, LMS (Lærings- og mestringssenteret), Helse Nord-Trøndelag HF, Eli H. Finstad, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Kari G. Næss, Innherred Samkommune og Jarlaug Ebeltoft, Inderøy kommune for engasjement, innspill og nyttige bidrag i dette arbeidet.

Andre bidragsyttere som også fortjener en takk er Foreningen for hjertesyrke barn, Hørselshemmedes landsforbund og MS - forbundet.

Samarbeidsmøter:

Som et ledd i arbeidet har det vært avholdt to samarbeidsmøter med medlemmer fra Landsforeningen for hjerte- og lungesyke, Norsk revmatikerforbund, Foreningen for hjertesyrke barn, Hørselshemmedes landsforbund og MS – forbundet.

Temadag:

En temadag om likemannsarbeid har vært arrangert for følgende målgruppe: Ansatte i pleie – og omsorgstjenesten, helsesøstre, legesekretærer, psykiatriske sykepleiere, rehabiliteringskoordinatorer, hørsel- og synskontakter, primærleger, ansatte ved servicetorget i de tre "pilotkommunene", Inderøy, Verdal og Levanger (Innherred samkommune), brukerorganisasjoner og Det kommunale rådet for funksjonshemmede i Levanger-, Verdal- og Inderøy kommune.

Arbeidsgruppen håper at vår informasjon vil gi nyttige innspill til likemannsarbeid i praksis, og hvordan likemenn kan bli en aktuell samarbeidspart i en rehabiliteringsprosess. Sist men ikke minst, håper vi at dette kan være et hjelpemiddel for andre kommuner som ser behov og nytten av et mer formalisert samarbeid med likemenn enn det som er per i dag.

Desember 2005
Betten Nordenborg
Prosjektleder

1. Hva er likemannsarbeid?

Fra Sosial- og helsedepartementet er definisjonen på likemannsarbeid som følger:

En organisert samhandling mellom personer som opplever å være i "samme båt", og hvor selve samhandlingen har som mål å være til hjelp, støtte eller veiledning partene imellom.

I likemannstjenesten vil du ikke møte fagfolk, men helt andre eksperter. De som er likemenn har en kronisk sykdom/ funksjonshemming selv eller er pårørende til en som har det. Gjennom sine erfaringer skal de være til støtte og hjelp. De har gått veien før og kjenner de fleste problemer som kan oppstå. Deres kunnskap kalles erfaringskompetanse.

Likemenn sitter inne med mye informasjon om det å være pasient/bruker.

Likemannsarbeidet dreier seg om situasjoner hvor kronisk syke/ funksjonshemmede hjelper og støtter hverandre gjennom utveksling av egne erfaringer. Det kan være praktiske spørsmål man strever med, der likemann gir råd om hvordan og hvor en kan få hjelp.

Det finnes ulike former for likemannsarbeid, som for eksempel :

- Personlig kontakt (en til en/ telefontjeneste)
- Samtalegrupper
- Trimgrupper

En likemann er et medmenneske med erfaringskompetanse, evne til omsorg og det å lytte og sette andre i fokus.

Likemannsarbeid bygger:

- Tillit
- Trygghet
- Respekt
- Et åpent forhold
- Egne ressurser
- Taushetsplikt

2. Hvem har ansvaret?

Likemannsarbeidet eies og utøves av organisasjonene. De har ansvaret for organisering, opplæring, finansiering og gjennomføring, og det avsettes årlig midler til etablering og drift av likemannsarbeid på statsbudsjettet. Organisasjonene har til enhver tid oversikt over hvem som er likemenn. Tilbudet om likemann er et frivillig tiltak, og det foregår på ulike arenaer.

I helse- og sosiallovgivningen er prinsippet om brukermedvirkning gjennomgående. Ett av flere grunnlag for medvirkning er informasjon, og informasjon er en vesentlig ingrediens i likemannsarbeidet.

I Forskrift om habilitering og rehabilitering som gjelder både for kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten, er likemannsarbeid omtalt som et tiltak som kan inngå i en rehabilitering/habiliteringsvirksomhet.

Sykehusene i Nord-Trøndelag har et etablert samarbeid med flere interesseorganisasjoner om likemannsarbeid. Sykehusenes hovedoppgave i den sammenhengen er å informere pasienter og pårørende om tjenesten og legge til rette for at kontakten med likemann kan foregå i sykehusets lokaler.

Nå er tiden inne til å sette fokus på likemannsarbeid i kommunene. Erfaringene fra Frostatingsprosjektet når det gjelder likemannsarbeid, tilsier at tiltaket gjøres bedre kjent i kommunene, og at aktuelle etater formidler informasjon til brukerne og bidrar til tilrettelegging av aktuelle arenaer.

Brukerorganisasjonene og statlige myndigheter har utarbeidet informasjonsmaterieil på dette området.

3. Henvendelsessted i kommunene:

- Kundetorget/Servicekontoret i Inderøy-, Verdal- og Levanger kommune er adresse for henvendelser om likemannsarbeid.
Tlf.nr. til kundetorget i Inderøy kommune: 741 24 200
Tlf.nr. til servicekontoret i Verdal kommune: 740 48 200
Tlf.nr. til servicekontoret i Levanger kommune: 740 52 500
- Servicekontorene har oversikter over likemenn fra de 5 involverte brukerorganisasjonene som deltar i prosjektet.
- Brukerorganisasjonene er ansvarlig for at navn-, adresse- og telefonlister er ajourførte til enhver tid, og at servicekontorene får beskjed om evt. endringer.

4. Tilrettelegge for samhandling:

Målet er å benytte en likemanns erfaringskompetanse sammen med fagkompetanse til beste for brukeren.

- Grunnopplæring for ansatte i kommunehelsetjenesten. (Jf. målgruppe pkt.5).
- Oversikt over likemenn må være tilgjengelig. Tjenestestedene/enhetene har oppdaterte lister over likemenn, kan evt. finne oversikt over aktuelle brukerorganisasjoner/likemenn på kommunens hjemmeside eller ved henvendelse kommunens kundetorg/servicetorg.
- Informasjon om likemannsarbeid/møtearenaer: Aktuelle ansatte i kommunehelsetjenesten formidler informasjon til brukeren om hva likemannsarbeid er, og bidrar til personlig kontakt eller tilrettelegging av aktuelle møtearenaer mellom bruker og likemann.
- Benytte likemannsarbeid som et aktuelt tiltak i en rehabiliterings-/habiliteringsprosess.

5. Opplæring:

Målgruppe: Ansatte i pleie – og omsorgstjenesten, helsesøstre, legesekretærer, psykiatriske sykepleiere, rehabiliteringskoordinatorer, hørsel- og synskontakter, primærleger, ansatte ved servicetorget i de tre "pilotkommunene", Inderøy, Verdal og Levanger (Innherrred samkommune), brukerorganisasjoner og Det kommunale rådet for funksjonshemmede i Levanger-, Verdal- og Inderøy kommune.

Arbeidsgruppen foreslår at kommunene prioriterer temaet likemannsarbeid i **Kompetanseplanen for 2006.**

I tillegg er det nødvendig at ledelsen ved de forskjellige tjenestesteder/enheter tar opp temaet og arbeidsmåter (samhandling) med jevne mellomrom.

6. Evaluering:

Arbeidsgruppen foreslår at satsningsområdet: "Likemannsarbeid i kommunene" evalueres etter 1 år.

7. Kort presentasjon av brukerorganisasjonene som deltar i prosjektet:

MULTIPPEL SKLEROSE-FORBUNDET (MS):

Multipel Sklerose Forbundet (MS) er en partipolitisk uavhengig og religiøs nøytral interesseorganisasjon for personer med multipel sklerose. Forbundet skal ivareta og fremme interessen til personer med multipel sklerose og arbeide for å bekjempe sykdommen multipel sklerose. Organisasjonen har 6.800 medlemmer i 53 lokallag.

NORSK REVMATIKERFORBUND (NRF):

Norsk Revmatikerforbund (NRF) er en landsomfattende partinøytral og livssynsnøytral organisasjon. NRF har som formål å bekjempe revmatiske sykdommer og deres virkninger, og arbeide for å fremme et aktivt revmatikertilbud. NRF er en av Norges største interesseorganisasjoner for mennesker med kronisk sykdom. I dette fellesskapet finnes det 43000 medlemmer fordelt på ca. 300 lag og foreninger over hele landet.

HØRSELHEMMEDES LANDSFORBUND (HLF):

Hørselshemmedes landsforbund (HLF) er interesseorganisasjon for landets hørselshemmede. HLF har 42.500 medlemmer med fylkeslag i alle fylker og nærmere 200 lokallag. Organisasjonen har fire interessepolitiske utvalg for personer med Mènièrs sykdom, døvblinde, tinnitusrammede (øresus) og foreldre til hørselshemmede barn. HLF er en interesseorganisasjon som jobber for en enklere hverdag for landets hørselshemmede.

LANDSFORENINGEN FOR HJERTE- OG LUNGESYKE (LHL):

Landsforeningen for hjerte- og lungesyke (LHL) er en interesseorganisasjon for mennesker med hjerte- og lungesykdom og deres pårørende. Alle som støtter LHL's formål: *Alltid solidaritet – for helse og arbeid*, kan bli medlem. LHL har ca 56 000 medlemmer, og lag i ca 300 kommuner. I tillegg eier og driver LHL mange helseinstitusjoner.

FORENINGEN FOR HJERTESYKE BARN (FFHB):

Foreningen for hjertesyke barn (FFHB) har 2500 medlemmer i 18 fylkeslag. Foreningens formål er å dekke foreldrenes behov for hjelp og støtte med hensyn til psykososiale og praktiske problemer, samt informasjon. I foreningen kan man få støtte og veiledning fra foreldre i samme situasjon, enten feilen er "liten" eller "stor". Familiene har i likhet med foreldre til andre funksjonshemmede barn, stort behov for avlastning, informasjon og støtte.

8. Navn-, adresse- og telefonliste over likemenn

(Redigert desember 2005.)

Likemenn i MS - forbundet, Norsk Revmatikerforbund, Hørselshemmedes landsforbund, Landsforeningen for Hjerter- og Lungesyke og Foreningen for Hjertesyke barn.

FORBUND/ FORENING	NAVN	ADRESSE	TLF. NR
MS- forbundet	Karlsen, Solfrid Sørholdt	Mule, 7600 Levanger	740 13 506
	Roel, Siv Rigmor	Bruksv. 8, 7650 Verdal	740 77 812
Norsk Revmatikerforbund	Bruås, Anne-Kirsten Weie	Årfallsv.33, 7670 Inderøy	741 53 469
	Hovdal, Arild	Lofjord, 7632 Åsenfjord	740 96653/ 907 98 535
	Molde, Tordis	Haug, 7650 Verdal	740 76164/ 992 60 819
	Rønning, Aase M.	Kirkegt. 58, 7600 Levanger	740 56333/ 950 66 528
	Rørstad, Randi Winje	Sundsnesv. 30, 7670 Inderøy	741 53167/ 975 99 094
	Stene, Målfrid	Verandes v.10E, 7600 Levanger	740 82242/ 990 32 593
	Hørselshemmedes Landsforbund	Fanum, Bjørnhild	Sjøgt. 27, 7600 Levanger
Hammer, Per Kr.		Helgesmark 15, 7716 Steinkjer	741 63629/ 950 63 715
Ingulfsvann, Bjørg		Lerkev. 8, 7711 Steinkjer	741 66 055
Melhus, Inger Marie		Runev. 16C, 7725 Steinkjer	741 65351/ 414 43 440
Mære, Knut A.		Kanefartsv. 15, 7712 Steinkjer	741 66553/ 900 80 023
Qvam, Eystein		Østbyv. 40, 7724 Steinkjer	741 69595/ 938 31 394
Vestrum, Bjørg		Sagstuv. 15, 7650 Verdal	740 70 920
Ward, Alf		Ulvilla, 7660 Vuku	740 45 530
Øksnes, Aud E.		Ullins v. 22, 7724 Steinkjer	741 69618/ 924 57 973
Ørtugen, Anni		Tungt. 10, 7650 Verdal	740 78 095
Landsforeningen for Hjerter- og lungesyke	Bjørklund, Janne Pauline	Nordgt. 22, 7650 Verdal	901 89 761
	Elverum, Asbjørn	7622 Markabygda	740 17 554
	Elverum, Laura	7622 Markabygda	740 17 554
	Elvestad, Ove	Åsmund Vinjes v. 2, 7715	741 67 455

		Steinkjer	
LHL, forts.	Erikson, Ruth	Sole 3, 7650 Verdal	740 78 076
	Ertsås, Arnt	Nesset, 7600 Levanger	740 95 539
	Halsan, Åse	Halsan, 7600 Levanger	740 81 821
	Hofstad, Knut	Fiolv. 21, 7650 Verdal	740 78 905
	Holthe, Agnes	Urds v. 12, 7600 Levanger	740 80 652
	Jermstad, Audhild	Kalv Arnesons gt. 8, 7650 Verdal	740 78 855
	Knipenberg, Joralf	Hjelmen, 7622 Markabygda	740 17 576
	Kvello, Olaf	Gjemblev. 4, 7600 Levanger	971 65 483
	Lehn, Bjørg	Skogv. 3, 7620 Skogn	740 95 728
	Lindmo, Anne Margrethe	Solvangv. 7, 7713 Steinkjer	741 66 285
	Lund, Dagny	Nordskagv. 11, 7650 Verdal	916 01 350
	Munkeby, Sverre	Hamnav. 76, 7670 Inderøy	741 55 244
	Pettersen, Hallgerd	Liav. 3, 7713 Steinkjer	741 66 672
	Renbjør, Aud	Geitingsvollen, 7600 Levanger	740 82 283
	Skjerve, Aud	Lins v. 4, 7600 Levanger	740 82 963
	Skjesol, Asbjørn	Tuvskogv. 1, 7710 Sparbu	741 43 154
	Snekkermo, Kristin	Kleppen, 7660 Vuku	402 37 851
	Solli, Martha	Tindv. 66, 7650 Verdal	740 77 479
	Stavrum, Torbjørn	Bjønnav. 72, 7670 Inderøy	741 56 346
	Veie, Oddmund	Ronglan, 7620 Skogn	740 95 352
	Vongraven, Eldbjørg	Skogv. 21, 7620 Skogn	740 95 177
Foreningen for Hjertesyke barn	Røiseng, Sturla	Haugskottv. 7, 7600 Levanger	740 13391/ 958 54 300
	Steinkjer, Aud Eli	Luciev. 6, 7510 Skatval	748 00893/ 926 31 426
	Verstad, Anne Sissel	Sjøv. 7, 7670 Inderøy	481 25 098
ADHD Norge Foresatte til barn / unge og pårørende til voksne	Lersveen, Mona Breiding	monalers@vktv.no	92035322